

угоди на національному та регіональному рівнях і партнерство на конкретних підприємствах. Трудові угоди та партнерство сприяють врегулюванню трудових відносин, знижують втрати часу від трудових спорів і конфліктів та мають захистити працівника від неправомірного звільнення і заборгованості з виплат ЗП, контролювати прожитковий мінімум і мінімальну ЗП, гарантувати оплату праці відповідно до кваліфікаційного рівня працівника.

Подолання диспропорційності у вищерозглянутих інституційних чинників ПП дасть змогу вивести економіку України на вищий рівень стабільного та динамічного розвитку в умовах інтеграції в глобальний економічний простір.

Список використаних джерел:

1. Global employment trends : May 2009 update / International Labour Office. – Geneva : ILO, 2009. – С.15.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kilm.ilo.org/KILMnetBeta/default2.asp>
3. Дані Держкомстату України, форма №1 – ПЕ. Класифіковано за: Science, technology and innovation in Europe 2010 edition / European Commission, p.134.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-32-10-225/EN/KS-32-10-225-EN.PDF
5. Капітальні інвестиції у 2009, 2010 році: Стат. зб. / Держкомстат України.
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf
7. Innovation: Transforming the Way Business Creates. – London: Economist Intelligence Unit, 2011. – Р. 28-31.
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.internationalpropertyrightsindex.org/ATR_2011%20INDEX_Web.pdf
9. IMD World Competitiveness Yearbook 2008.
10. Полунєєв Ю. Технологія економічного прориву: конкурентоспроможність країни та визначення пріоритетів / Монітор конкурентоспроможності. – 2008. – № 1-2. – С. 36-38. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.compete.org.ua/images/stories/monitors/Monitor_2008_ukr.pdf
11. United States Patent and Trademark Office : <http://www.uspto.gov>
12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wipo.int/export/sites/www/ipstats/en/statistics/patents/xls/wipo_pat_grant_by_origin_office_table.xls
13. Європейський патентний офіс: Annual Report 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epo.org>
14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wipo.int/export/sites/www/ipstats/en/statistics/patents/xls/wipo_pat_grant_by_origin_office_table.xls

УДК 339.92

А.В.Верстяк,
Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича.
І.О.Дроненко,
Буковинський державний фінансово-економічний університет,
м. Чернівці

АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄВРОРЕГІОНІВ

В умовах глобалізації та регіоналізації світової економіки зростає роль аналізу функціонування єврорегіонів у розв'язанні проблем покращання якості життя населення.

В условиях глобализации и регионализации мировой экономики возрастает роль анализа функционирования еврорегионов в решении проблем повышения качества жизни населения.

In the context of globalization and regionalization of the world economy, the role of analysis of the functioning of Euroregions in solving problems of improving the quality of life.

Ключові слова: єврорегіони, транскордонне співробітництво, глобалізація, інтеграція, прикордонна співпраця.

За сучасних умов розширення процесів глобалізації зростає роль транскордонного співробітництва (ТКС) регіонів та відкриваються нові можливості для активізації господарської діяльності на периферійних територіях й підвищення їх конкурентоспроможності.

Велику увагу проблемам транскордонного співробітництва приділили: Р.Ратті, Г.М.Чуді (Швейцарія), Д.Віллерс (Німеччина), П.Еберхардт, Р.Федан, Т. Коморніцкі, П.Кузьмішин, Ю.Тей (Словаччина) та вітчизняні вчені: О.Амоша, П.Беленький, З.Бройде, В.Будкін, І.Бураковський, Б.Буркинський, О.Вишняков, С.Гакман, М. Долішній, П.Луцишин, В.Ляшенко, Ю.Макогон, М.Мальський, А.Мельник, В.Мікловда, А.Мокій, В.Пила, С.Пирожков, С.Писаренко, І.Студенніков, О.Чмир та ін.

У контексті досягнення поставленої мети потрібно вирішити наступні наукові завдання: обґрунтувати комплекс заходів з підвищення ефективності транскордонного співробітництва України в ході поглиблення процесів глобалізації та європейської інтеграції; обґрунтувати програмно-цільові методи розвитку транскордонного співробітництва України.

Єврорегіон – це форма транскордонного співробітництва між територіальними громадами або місцевими органами влади прикордонних регіонів двох або більше держав, що мають спільний кордон, яке спрямоване на координацію взаємних зусиль і здійснення узгоджених заходів у різних сферах життєдіяльності згідно з національними законодавствами і нормами міжнародного права. Це території, на яких здійснюється прикордонна (транскордонна) співпраця. Вони є результатом порозуміння органів територіального самоврядування. Мета створення єврорегіонів – перш за все, розгортання діяльності, яка допомагала б зближенню локальних спільнот і органів влади прикордонних регіонів, економічна співпраця, розвиток комунікацій, захист довкілля, культурно-освітня діяльність, туризм.

Для створення кожного єврорегіону на локальному, прикордонному рівні необхідна згода місцевих або центральних органів влади. Єврорегіони функціонують згідно з власними статутами, які не можуть суперечити законодавству країн, на території яких вони розміщені. У Західній Європі існують такі єврорегіони, як єврорегіон «Саар-лор-Люкс», єврорегіон «Арґеальп», Euregio.

Прикордонна співпраця підтримується програмами допомоги Європейського Союзу, наприклад INTERREG II, а також CROSS-BORDER (у рамках програми PHARE).

До основних передумов розвитку прикордонної співпраці перш за все належать:

- ❖ історичні;
- ❖ політичні;

- ❖ економічні;
- ❖ соціологічні.

До основних завдань єврорегіонів можна віднести:

- ❖ обмін досвідом і інформацією;
- ❖ вирівнювання і постійне покращення життєвих умов;
- ❖ підтримка регіонального розвитку;
- ❖ розвиток економіки, торгівлі і туризму;
- ❖ охорона і покращення стану навколишнього середовища;
- ❖ співробітництво в запобіганні і подоланні стихійних лих і катастроф;
- ❖ співробітництво в гуманітарній і соціальній діяльності, у сфері освіти, спорту й охорони здоров'я;
- ❖ культурний обмін і турбота про культурне надбання.

Єврорегіони відіграють роль мостів у процесі європейської інтеграції. Так було у Західній, Північній і Південній Європі на межі шістдесятих і сімдесятих років, і так є від початку дев'яностих років на кордонах країн Центральної і Східної Європи, а особливо на кордонах з Європейським Союзом і з країнами-кандидатами до ЄС.

У Європі розвиток прикордонної співпраці розпочався у п'ятдесятих роках. Найбільший досвід такої співпраці мають регіони, що містяться вздовж північних, західних і південних кордонів Федеративної Республіки Німеччини і в скандинавських країнах. У транскордонній співпраці можна виділити такі прикордонні регіони: норвезько-шведсько-фінські, голландсько-німецькі та німецько-французькі. Створені у той час міжрегіональні об'єднання були найбільш ранньою формою транскордонної співпраці. Таким чином у 1958 році на німецько-голландському кордоні було створено цілком сформалізовану єврорегіональну структуру під назвою Еурегіо (Euregio).

Метою створення єврорегіонів у рамках країн ЄС є: усунення перешкод, пов'язаних із перетинанням кордонів, зміцнення економічного, соціального, культурного співробітництва, мінімізація екологічних проблем на прикордонні держав-сусідів та розв'язання проблем, пов'язаних із безпекою підприємництва і туризму.

У Західній Європі нині функціонує понад 50 єврорегіонів. Найбільш відомі: Маас-Рейн, Гронау, Рейн-Вааль, Паміна, Емс-Доларт, Рейн-Маас-Північ, Верхній Рейн Бодензеє, Арж-Альп та інші.

Значний доробок у сфері транскордонної співпраці має сусідня нам Польща. На її кордонах було створено і діють 13 єврорегіонів.

Співпраця такого типу ведеться з усіма країнами, що межують з Польщею, а також з кількома дальніми країнами: з Угорщиною і Румунією (у рамках Карпатського єврорегіону), зі Швецією (у рамках єврорегіону «Померанія» і єврорегіону «Балтика»), а також з Латвією та Данією (у межах єврорегіону «Балтика»).

Активні заходи щодо поглиблення та посилення транскордонного

співробітництва вживає Республіка Польща. На кордоні Польщі з Німеччиною, Чехією, Словаччиною, Україною, Білоруссю створено такі євро регіони: «Шпрее–Ніса–Бубр», «Померанія», «Про Європа Віадрина» (Польща, Німеччина), «Гласенсіс», «Прадід», «Тешинська Сілезія», «Рацібуж» (Польща, Чехія), «Татри», «Карпати», «Буг» (Польща, Словаччина, Україна, Білорусь), «Неман» (Польща, Білорусь, Литва та Росія), «Ніса», в перспективі «Велика Сілезія» (Польща, Чехія, Німеччина).

Євро регіони Польщі поділяються на дві групи. До першої відносяться створені на західному та південному кордоні (Німеччина та Чехія) згідно з типовим проектом, запропонованим Європейським Союзом. До другої – на східному кордоні держави (Словаччина, Україна, Білорусь).

Так, у векторі Польща–Німеччина проходять більш динамічні та активні інтеграційні процеси («Ніса», «Шпрее–Ніса–Бубр», «Про Європа Віадрина», «Померанія»). Польща вбачала розвиток євро регіонального співробітництва на західному кордоні засобом входження до НАТО та Євросоюзу, тоді як її партнер Німеччина мала на меті отримати додаткові кошти від ЄС на розвиток своїх прикордонних територій [1].

Території, що розміщені на сході країни, значно поступаються у соціально-економічному розвитку західним, для них особливо актуальною є проблема периферійності, відсталості. Розв'язувати ці проблеми доцільно через об'єднання зусиль з Україною, Білоруссю, Словаччиною.

Угорщина також бере активну участь у міжрегіональному співробітництві, що стало можливим лише наприкінці 80-х років, коли після реформування законодавства держави регіональні та місцеві влади отримали змогу приєднуватись до регіональних угод міждержавного характеру. Регіони Угорщини входять до складу таких євро регіональних утворень: «Карпатський» (Угорщина, Польща, Україна, Румунія, Словаччина), «Дунай–Марош–Тіса» (Угорщина, Румунія, Югославія), «Вест–Західна Паннонія» (найбільш перспективний євро регіон, оскільки його учасником, окрім угорських областей, є також член Євросоюзу, австрійська земля Бургенланд – яскравий приклад швидкого подолання соціально-економічної відсталості за допомогою дотацій ЄС), «Дунай–Драва–Сава» (Угорщина, Боснія, Хорватія), «Ваг–Дуна–Іпель» (Угорщина, Словаччина). Основними напрямками співробітництва в межах євро регіонів є сфера економіки, культури, науки, освіти, спорту, туризму, а також природоохоронна сфера, формування транспортної інфраструктури.

Окремо слід виділити досвід транскордонної співпраці Мексики, що здійснюється у формі «макіладорас» – спосіб взаємодії прикордонних територій Сполучених Штатів Америки та Мексики, який ґрунтується на безмитному імпорті машин, обладнання, запасних частин, сировини та інших складових, необхідних для їх переробки або комплектування у Мексиці. Тож «макіладорас» – це переважно підприємства з виробництва електронної

продукції та запасних частин до автомобілів.

Результати діяльності даних утворень свідчать про високий рівень інтеграції сусідніх країн та сприяють соціальному й економічному розвитку прикордонних територій. Слід зауважити, що дана сфера діяльності у частці загального експорту Мексики складає близько 60% та стільки ж її імпорту з США [5].

Саме досвід Мексики важливий для України у частині її інтеграції у світове та європейське співтовариство, налагодження стосунків з країнами Західної Європи та відновлення зв'язків з країнами СНД. Він свідчить про необхідність проведення політики лібералізації торгівлі та інвестиційного режиму.

Аналіз статусу та значення регіонів в Європі, а також у структурі та політиці ЄС свідчить про те, що євро регіони поступово формуються як реальні суб'єкти міжнародних відносин.

Аналіз головних принципів, завдань та механізму реалізації регіональної політики Європейського Союзу становить для нас особливий інтерес, адже сприяє: 1) кращому розумінню перспектив міжрегіонального та транскордонного співробітництва України з Європейським Союзом (з погляду на те, що Україна через декілька років із приєднанням держав Центрально-Східної Європи до Євросоюзу матиме спільний кордон з ЄС); 2) імплементації головних принципів регіональної політики ЄС у національне законодавство України; 3) реалізації головної мети зовнішньої політики України – прискорити визначення з боку Європейського Союзу чітких критеріїв для України з метою отримання нею статусу асоційованого члена ЄС; 4) створенню відповідної інфраструктури – як системи інституцій та структур для регулювання євро регіональної політики в Україні.

З початку 1990-х років на кордонах України та нових держав-членів Євросоюзу було створено чотири євро регіони, до участі у яких залучено шість областей України: «Карпатський» (Україна, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія), який був створений у 1993 році; «Буг» (Україна, Польща, Білорусь), створений у 1995 році; «Нижній Дунай» (Україна, Молдова, Румунія) – 1998 р.; «Верхній Прут» (Україна, Молдова, Румунія) – 2000 р. Ще три євро регіони були створені трьома областями України разом з країнами СНД: «Дніпро» (Україна, Росія, Білорусь) – 2003 р., «Слобожанщина» (Україна, Росія) – 2003 р. і «Ярославна» (Україна, Росія), створений у 2007 році. Територія України, що входить до складу євро регіонів, становить третину від її загальної площі, на ній проживає 31,5% населення нашої країни.

Починаючи з 2007 року, вся допомога прикордонним областям надається в рамках проектів нової фінансової інституції Євросоюзу – Інструменту європейського сусідства і партнерства.

Сьогодні на території України діють вісім євро регіонів: «Буг» (Україна, Польща, Білорусь), «Карпатський євро регіон» (Україна, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія), «Нижній Дунай» (Україна, Молдова, Румунія), «Верхній Прут» (Україна, Молдова, Румунія), «Дніпро» (Україна, Росія, Білорусь),

«Слобожанщина» (Україна, Росія), «Ярославна» (Україна, Росія), «Донбас» (Україна, Росія). Завершується процес інституціоналізації транскордонного співробітництва у формі єврорегіонів по усьому периметру державного кордону України.

Єврорегіони як одна із організаційних форм транскордонних відносин створюються, коли певні території уздовж кордонів, маючи спільну історію, соціальну і культурну схожість, часто володіючи спільними природними ресурсами, стають потенційними союзниками для співробітництва у сфері економіки, науки, екології, культури та ін.

Єврорегіони як форма прикордонного співробітництва сприяють не тільки посиленню і поглибленню добросусідських відносин між державами, але й виступають своєрідним інструментом для інтеграції країни в європейські структури. Цей факт є дуже важливим для України в зв'язку із переміщенням кордонів Євросоюзу. Єврорегіони можуть розглядатись як засіб врегулювання територіальних проблем держав, дозволяють розв'язувати проблеми, пов'язані зі становищем національних меншин. До того ж, єврорегіон може виконувати роль полігону для апробації сумісності законодавств різних країн та їх правових систем.

Наслідуючи європейський досвід, де транскордонне співробітництво найбільш поширене саме на рівні регіонів [5], Україна ще в 1993 році взяла участь у створенні першого – Карпатського – єврорегіону. При оцінці можливостей участі прикордонних територій в єврорегіонах враховуються наступні фактори: геополітичне розташування, структурний взаємозв'язок регіональних економік, характер виробничої спеціалізації і кооперування, розвиток транспортної та комунікаційної інфраструктури, відкритість регіонів.

Отже, сформулюємо конкурентні переваги єврорегіонів:

1. Забезпечення інтенсифікації зовнішньоторговельних операцій.
2. Об'єднання ресурсних потенціалів країн-партнерів.
3. Можливість забезпечення інвестиційної привабливості.
4. Налагодження співробітництва в сфері науки й освіти.
5. Зростання інноваційного потенціалу в результаті збільшення кількості науково-технічних розробок.

Перший єврорегіон – «Регіо-Базелієнсіс» створений у 1963 році прикордонними регіонами Німеччини (Баден), Франції (Ельзас) та Швейцарії (Базель). Пізніше кордони було розширено до Страсбургу, Карлсруе, Південного Пфальцу. Мета створення даного єврорегіону – сприяння розвитку регіону Верхнього Рейну. Зусилля сторін спрямовувались на розробку єдиної стратегії економічного розвитку території, спільну розбудову транспортної інфраструктури, реалізацію проектів з охорони навколишнього середовища, співробітництво у сфері культури та освіти.

Загалом, досвід діяльності «Регіо-Базелієнсіс» мав позитивні результати. Почали створюватись єврорегіони на інших територіях, особливо на кордонах

Німеччини, Франції, Данії, Австрії, Швейцарії, Нідерландів, Бельгії, Чехії, Польщі: «Рейн-Вааль», «Ейфель-Ардени», «СаарЛорЛюксРейн», «Рейн-Вестфалія», «Маас-Рейн», «Ніса», «Про Європа Віадрина», «Померанія», «Татри», ін.

Оцінюючи результати діяльності транскордонних об'єднань, можна зазначити, що далеко не всі програми та проекти успішно реалізуються: більшою мірою – у сфері охорони довкілля, науки, освіти, культури, меншою – з питань економічного розвитку.

Характерною рисою функціонування єврорегіонів в країнах Західної Європи є те, що в їхніх межах активно діють місцеві органи, муніципалітети, які працюють над здійсненням конкретних і чітко визначених проектів. Партнерами по співпраці є не держави, а регіони, активно розвивається співробітництво між окремими містами. Поряд з цим, їм властивий високий рівень соціально-економічного розвитку [2].

Досягнення єврорегіонів у країнах Західної Європи, а також їх роль як засобу прискорення входження у Євросоюз визначили поширення єврорегіонів у країнах Центральної та Східної Європи (ЦСЄ). Подібні об'єднання носять специфічний характер, оскільки доволі часто в єврорегіони об'єднуються території країн з різним рівнем соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальною та правовою системою, що, в свою чергу, уповільнює та ускладнює реалізацію проектів. Це обумовило, наприклад, створення єврорегіонів не вздовж кордонів Польщі та Чехії, а перпендикулярно лінії кордону (у вигляді сегментів), щоб усунути значні розбіжності показників соціально-економічного розвитку [3].

Доцільно підкреслити існування таких рівнів законодавчих актів, що регламентують основні засади транскордонного співробітництва: міжнародний (формується загальні для всіх країн юридичні норми відносно певного явища або процесу); міждержавний (узгоджуються спільні інтереси декількох держав); регіональний (формулюються регіональні пріоритети та завдання розвитку в контексті національної державної регіональної політики); місцевий (передбачається прийняття конкретних рішень на місцях).

Що ж до адміністративно-територіального поділу, то більшість держав, які прагнуть вступити до Європейського Союзу, проводять або мають на меті здійснити адміністративно-територіальну реформу (згідно з системою класифікації регіонів – NUTS), яка дасть змогу розв'язувати основні проблеми окремих територій на таких рівнях: загальноєвропейський, державний, регіональний, місцевий.

На сьогодні в транскордонному співробітництві з боку України задіяні Волинська, Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька та Одеська області, які співпрацюють з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією, Молдовою, Росією, Білоруссю, а також такими західноєвропейськими державами-партнерами, як Австрія (земля Карінтія), Німеччина (округ

Швабія), Франція (департамент Майєн). Функціонують такі єврорегіони: «Буг» (Україна, Білорусь, Польща), «Карпатський Єврорегіон» (Україна, Румунія, Словаччина, Угорщина), «Верхній Прут» (Україна, Румунія, Молдова), «Нижній Дунай» (Україна, Румунія, Молдова).

У своїй діяльності вони керуються Постановою Верховної Ради України «Про приєднання України до Європейської конвенції про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади 1980 року» (№3384-XII від 14.07.93 р.), Законом України «Про приєднання до Європейської хартії місцевого самоврядування» (№452/97 - ВР від 15.07.1997 р.), Угодою про партнерство і співробітництво між Європейськими співтовариствами та їхніми державами-членами та Україною (від 16.06.94 р.), Спільною стратегією Європейського Союзу щодо України, схваленою Європейською радою 11.12.1999 р., Указами Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» (№ 615/98 від 11.06.98 р.), 5/98 від 11.06.98 р.), «Про програму інтеграції України до Європейського Союзу» (№1072/2000 від 14.09.00 р.), «Про Концепцію Державної регіональної політики» (№341/2001 від 25.05.01 р.), Постановою Кабінету Міністрів України «Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» (№1496 від 16.08.99 р.), Посланням Президента України до Верховної Ради «Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки: європейський вибір» (2002 р.) тощо.

Так, Концепція регіональної політики передбачає зміцнення економічної інтеграції регіонів з використанням переваг територіального поділу і кооперації праці, що є одним з головних чинників підвищення конкурентоспроможності держави на міжнародних ринках, поряд з цим – налагодження міжнародного співробітництва у сфері регіональної політики, наближення національного законодавства з цього питання до норм і стандартів Європейського Союзу, а також розвитку транскордонного співробітництва як дієвого засобу зміцнення міждержавних відносин та розв'язання регіональних проблем.

У Спільній стратегії ЄС визначається доцільність посилення співробітництва з Україною, в тому числі участь України в регіональних, європейських та світових структурах. Євросоюз підтримує розвиток та зміцнення ініціатив регіонального та транскордонного співробітництва України і суміжних країн.

ЄС намагатиметься сприяти розвитку та зміцненню ініціатив з регіонального та транскордонного співробітництва за участю України та сусідніх країн шляхом цільового використання існуючих програм транскордонного співробітництва, регіональних і міждержавних програм (у цьому контексті особлива увага буде приділятися питанням прикордонного управління, включаючи технічну модернізацію пунктів перетину кордону на державному кордоні України з Угорщиною, Польщею, Румунією та Словаччиною), а також подальшого розвитку програм ТАСІС, ІНОГЕЙТ та ТРАСЕКА, які мають на меті

поліпшити розвиток інфраструктури транспортних мереж для поліпшення економічного співробітництва в регіоні.

Крім цього, констатується необхідність встановлення тісніших зв'язків між громадськими організаціями, громадянським суспільством та неурядовими організаціями Союзу та України за допомогою підтримки освітніх програм та програм наукового обміну між школами, університетами та дослідними інститутами; підтримки програм партнерства між національними, регіональними та місцевими органами влади, а також професійними асоціаціями, профспілками, неурядовими організаціями та засобами масової інформації.

Діяльність єврорегіонів за участю України провадиться спільними зусиллями прикордонних територій у таких напрямках:

- ❖ економічний, а саме торговельний, транзитний, інвестиційний, фінансовий, сільське господарство, легка, харчова промисловість, лісозаготівля та лісопереробна промисловість;

- ❖ наукова та культурна співпраця (розвиток взаємовідносин між освітніми закладами, між музеями, галереями та іншими культурно-просвітніми установами, туристична та рекреаційна діяльність тощо);

- ❖ охорона навколишнього середовища (зокрема, гармонізація природоохоронної діяльності в екоєврорегіоні, створення під егідою програми UNIDO/UNEP і GEF «CleanerProductionCenter»);

- ❖ проведення соціально орієнтованої діяльності (забезпечення інтересів найбільш вразливих верств населення);

- ❖ модернізація інфраструктури кордону, розвиток транспортної мережі;

- ❖ співпраця та обмін досвідом між органами місцевого самоврядування країн-учасниць єврорегіонів;

- ❖ співпраця з міжнародними організаціями, установами, асоціаціями [4].

На практиці вже реалізовано певну кількість проектів. Їх фінансове забезпечення здійснюється з місцевих бюджетів регіонів-учасників об'єднань, а також, значною мірою, за підтримки Європейського Союзу, частково – американським інститутом «Схід-Захід», фондом братів Рокфеллер.

Не можна забувати про проблеми, які постали перед єврорегіонами України. Це: різний рівень економічного розвитку країн, прикордонні території яких входять до регіону; розбіжності в митному та податковому законодавствах суміжних держав; недостатній рівень фінансування з боку ЄС; відсутність єдиної стратегії розвитку транскордонного співробітництва України; недосконалість адміністративно-територіального устрою нашої держави та невизначеність кола питань, що входять до компетенції місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Ще одним, не до кінця вирішеним питанням є функціонування інститутів, що регулюють транскордонне співробітництво. Так, відсутні спеціалізовані органи із питань розвитку українсько-словацького і українсько-румунського

співробітництва, а ті, що вже створені, носять формальний характер. Сказане відноситься, перш за все, до Українсько-польської міжурядової комісії з питань координації прикордонного співробітництва (створена в 1995 р.), Українсько-польської міжурядової ради з питань регіонального співробітництва (створена в 2000 р.). Налагоджені ділові контакти з низкою європейських регіональних структур, серед яких Палата регіонів Ради Європи, Комітет регіонів і місцевих влад Європейського Союзу, Асоціація європейських прикордонних регіонів і т.д. Проте рівень співробітництва поки що недостатній. Лише Одеська, Львівська та Донецька області є членами Асамблеї європейських регіонів, серед існуючих єврорегіонів в Україні лише єврорегіон «Буг» і «Карпатський» – офіційні члени Асоціації європейських прикордонних регіонів.

Отже, розв'язання проблем, що стоять перед Україною на шляху розвитку транскордонного співробітництва, потребує здійснення наступних заходів:

- ❖ узгодження та гармонізації загалом законодавства України з європейським;
- ❖ розробки та прийняття закону, який буде регламентувати основні аспекти транскордонного співробітництва, базуючись на законодавстві та основних принципах міжрегіонального співробітництва у Європі;
- ❖ сприяння міжнародній співпраці регіонів, міжтериторіальному співробітництву налагодження та поглиблення прямих контактів з окремими регіонами Європи;
- ❖ підвищення ролі регіонів у міжнародних відносинах, активізація їх входження до європейських регіональних структур та організацій;
- ❖ розмежування функцій та повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- ❖ розширення повноважень місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування з питань розвитку транскордонного та міжрегіонального співробітництва;
- ❖ об'єднання на договірних засадах фінансових та інших ресурсів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування для розв'язання місцевих, регіональних та міжрегіональних проблем;
- ❖ формування фінансової спроможності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, яка б створювала можливості для ефективного розвитку;
- ❖ підвищення інвестиційної привабливості регіонів;
- ❖ сприяння участі в ТКС приватного сектору;
- ❖ удосконалення порядку розроблення регіональних соціальних, економічних, екологічних та інших програм, спрямованих на розв'язання найгостріших проблем регіонів;
- ❖ створення спільних проектів, спрямованих на розв'язання конкретних проблем, забезпечення каналів їх фінансування, особливо це стосується європейських програм розвитку;

- ❖ узгодження спільних інтересів прикордонних територій країн-членів єврорегіональних об'єднань;
- ❖ перегляду пріоритетних напрямків здійснення співпраці з акцентом на торгівельну виробничу, переробну, туристичну галузі;
- ❖ фінансування розвитку системи пунктівпереходу та відповідної інфраструктури;
- ❖ постійного моніторингу діяльності єврорегіонів.

Загалом, аналізуючи багатий західноєвропейський досвід у сфері транскордонного співробітництва, можна відзначити, що єврорегіони сприяють поглибленню інтеграційних процесів, які відбуваються у Європі, збільшують повноваження органів місцевого самоврядування, усувають бар'єрні функції кордонів, стимулюють спілкування і розвиток добросусідських відносин з суміжними країнами, забезпечують вільне пересування капіталів, товарів та робочої сили, вирівнювання соціально-економічних умов прикордонних територій, розв'язують існуючі проблеми шляхом реалізації конкретних проектів і програм. Поряд з цим, створення єврорегіонів виступає реальною можливістю для прискореного входження країн Центральної та Східної Європи, в тому числі України, в Європейську Спільноту.

Список використаних джерел:

1. Гуж Б., Едут Р. Польський досвід транскордонної співпраці // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Проблеми і перспективи транскордонного співробітництва в аспекті процесів Європейської інтеграції. Вип. XI / Під ред. М.І. Долішнього; НАЛ України. Інститут регіональних досліджень. - Львів; Луцьк: Вежа, 2000. - С 156-161.
2. Петренко З. Прикордонні регіони як нова форма міжнародної інтеграції // Економіка України. - 1999. - № 12. - С 66-72.
3. Романов С. Єврорегіональное сотрудничество государств Центральной и Восточной Европы: < HYPERLINK "http://www.%20diplomat.ru." www. diplomat.ru. >
4. ПилаВ.1, Чмир О. С. Деякі аспекти участі України в розвитку транскордонного співробітництва та діяльності єврорегіонів/Регіональні перспективи. - 2002. - № 2.- С 28-32. 5.Клітко Г.Н., Ананьїн В. О., Васильев О.М., Литвиненко СМ., Павлюк В.І. Економічна теорія: Північноамериканська економічна інтеграція: досвід для України /Київський військовий інститут управління і зв'язку. -К, 1999. - 134 с
5. Гладій, І. Й. Регіоналізація світового ринку:євро інтеграційний аспект [Текст] : монографія / І. Й. Гладій. - Тернопіль : Економічна думка, 2006. с. 335 – 544 с

УДК 339.924

Н.М.Далевська, к.е.н.,
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»,
м. Донецьк

РОЛЬ АКСІОМАТИЧНИХ ЗАСАД У ФОРМУВАННІ СВІТОВОГО ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

У статті аналізуються аксіоматичні засади формування світового політико-економічного простору, досліджуються теоретико-методологічні засади концептуалізації міжнародних соціально-економічних відносин за умов ієрархічної побудови світового політико-економічного простору та підвищення власної конкурентоспроможності кожного суб'єкта господарювання.

В статті аналізуються аксіоматические принципы формирования мирового политико-экономического пространства, исследуются теоретико-методологические принципы концептуализации международных социально-экономических отношений в условиях иерархического построения мирового политико-экономического пространства и повышения собственной конкурентоспособности каждого хозяйствующего субъекта.